

Місцеве самоврядування і просторовий підхід до розвитку урбанізованих територій

О.П. Молчанова

*Харківська національна академія міського господарства
61002, Україна, м. Харків, вул. Революції, 12*

Прискорення глобалізаційних процесів за всіма напрямками життєдіяльності суспільства призводить до звуження світового простору, як один з наслідків - посилення міжнародної конкуренції. На цьому фоні, постійні зміни породжують як нові можливості так і перешкоди для розвитку міст і регіонів.

Актуальним стає просторовий підхід до формування розвитку територій, якій є більш інтегрованим науковим напрямом в порівнянні з попереднім регіональним підходом. Просторовий розвиток це комплекс заходів з гармонізації на території різноспрямованих процесів та оптимізації змін що відбуваються.

В першу чергу територія розглядається як соціальний простір, простір як система певних суспільних координат та показників.

Отримавши на законодавчому рівні максимально збільшений, в порівнянні з раніше делегованими повноваженнями, об'єм власних повноважень органи місцевого самоврядування з посередника між громадою та державою повинні були стати головними акторами в прийнятті рішень стосовно розвитку територій. Окрім значних організаційних повноважень для забезпечення об'ємів та якості соціальних послуг населенню відповідно до загальнодержавних соціальних стандартів вони повинні мати достатньо матеріальних та фінансових ресурсів.

На сучасному етапі територіального розвитку великого значення набувають заходи, щодо адаптації існуючої системи територіального менеджменту шляхом поетапного вибудовування якісних характеристик, це дозволить сформувати цілісну систему територіального управління.

Перефразувавши принцип сформульований Альфредом Чандлером – «Стратегія визначає структуру» можна сказати, що система територіального управління повинна бути відповідною до стратегії розвитку території.

Значним ускладненням на шляху формування стратегії розвитку території як соціально-економічної системи є відсутність злагоджених дій між представниками територіальних бізнес-співтовариств, суспільства і представниками державних ланок влади всіх рівнів при визначенні напрямів подальшого розвитку і механізмів практичної реалізації проголошених Конституцією України прав і свобод людини і громадянина. До того ж, стратегічною проблемою є відсутність науково обґрунтованої доктрини суспільного розвитку, прийнятої суспільством і підкріпленої відповідними законодавчими актами.

Необхідною умовою для успішної реалізації програм розвитку є наявність сильних регіональних еліт. Окремою проблемою є поведінка регіональної еліти

як харківського регіону так і України в цілому. Прийняття рішень цією соціально активною стратою суспільства відповідають власним коротко терміновим матеріальним інтересам.

При стратегічному плануванні територіального розвитку необхідно ґрунтовно проаналізувати стан і потреби кожного району за допомогою загальноприйнятих у світовій практиці індикаторів які складають систему показників образу та рівня життя:

- індекс демократизації;
- рівень економічної свободи;
- децільний коефіцієнт;
- індекс Джині;
- індекс споживчих настроїв.

Отже, до першочергових заходів на шляху просторового розвитку урбанізованих територій слід віднести наступні:

- розробка комплексу програм реформування органів місцевого самоврядування, та їх інституційне оформлення для супроводження (оцінка, моніторинг, контроль) реалізації стратегічного плану;
- забезпечення громадян якісними та доступними послугами, наближення їх до споживачів через зміну територіального устрою;
- прозорість влади, доступ громадянина до влади;
- організація управління містом у відповідності до європейських принципів, за принципом субсидіарності, тобто наближення послуг до людини.
- розбудову інституційного потенціалу, яка є необхідною для забезпечення розвитку демократії.